

Majd a házak számát kérdezte a király és elszörnyűködött fölötte, mily nagy erővel jött a víz, mikor jelentették, hogy hatezer házból mindössze vagy háromszáz épület áll fenn.

Megnézte a király a romvárost és mélyen meghatotta a pusztulás szivetrázó képe.

„Az ujságok és az urak — így szólott — nem olyan rettentőnek rajzolták a város helyzetét, mint aminőnek látom. Sokat olvastam és hallottam, de ilyenről képzelmem se volt.”

És elvegyült a király a nyomorba jutott nép közé, beszélt vele, vigasztalta, kérdezte, mire van szüksége s könyező szemmel fogadta a válaszokat, mert az áldozatok nem magukért esengtek, hanem a városukért. Ez a jellemző, szép vonás föltűnt Ő Felségének és fölhevítte rá kísérlőinek figyelmét. S azt tette, amit a nép kívánt. A város sorsával foglalkozott. Herrich Károlyt hívatta s azt kérdezte tőle, mikép lehet Szegeden segíteni, mire Herrich a víz levezetését és az alföldi vasut töltésének emelését jelölte meg első módoknak.

Elutazása előtt ismételte a király, hogy szíve mélyéig meghatotta a város óriási szerencsétlensége, melyet elképzelni sem akart és újra kifejezést adott annak a vigasztalásnak és várakozásnak, hogy: Szeged szebb lesz, mint volt.

Ez volt a felség bucsuszava és még egy. Fölkérte Tisza Kálmán miniszterelnököt, hogy *maradjon Szegeden, tájékozzék az összes körülményekről és tegyen jelentést, miként lehet Szegeden segíteni.*

Visszutazásában is még mindig Szegednek és a szegedieknek ügye érdekelte a királyt. Temesvárt, ahová délután félhatkor érkezett, Ormos főispán kalauzolása mellett fölkereste a szegedi menekülteket. Hosszasan időzött a menekülteink között a Ferenc József kaszárnnyában és Török János polgármesternek köszönetet mondott a temesváriak vendégszeretetéért, akik oly szívesen fogadják a szerencsétlen Szeged földönfutóit.

Pálffy Ferenc polgármester 1879. évi jelentése a király látogatását következőkben írja le:

— Ő császári és apostoli királyi Felsége, legkegyelmesebb urunk 1879. március 17-én érkezett városunkba, hogy személyesen meggyőződjék mindenkor hű alattvalóinak nyomorúságos állapotáról és hogy gondos atyaként vigaszt nyújtson nekünk csüggedőknek. Reggeli 7 órakor szállt ki az osztrák államvasuti indóháznál, honnan a legegyszerűbb s legesendesebb fogatutás után csakhamar környezetétől kísértetve, az alsó Tisza-parton végig, gyalog fáradt el egész a haltérig. Már ezen utjában fogalmat szerzett a bennünket ért nagy csapásról, látván a földönfutókká váltak nagy seregét a tiszai töltéseken szerte, hajlék nélkül. Egyes lelkülete mindazonáltal akkor indult meg s a könyek királyi arcán akkor jelentek meg, mi dőn esolnakba szállva, a budai országuton végighaladva, teljesen megsemmisülve látta a városrészt, melynek 1872. évi és akkor még szerencsés viszonyok közepett élő lakói őt alvidéki utazáskor városunkba érkeztek a legnagyobb fény- és lelkesedéssel üdvözölték. Az alföldi vasúthoz kihajózva, megtekintette azon helyet, hol a szakadás történt. Innen visszajövet, a reáliskolába kiszállt s az

ott elhelyezett menekülteket megtekintette. Soktól személyesen kérdezősködött vesztése és állapota felől, különösen érdeklődni látszott az élelmezés iránt. A kérdeztettekől azonban kedvező választ nyervén, megnyugodni látszott. S jóllehet, még március 15-én kezeimhez jutott magánpénztárából legkegyelmesebben adományozott 10,000 frtnyi segélye, mégis a helyszínen 200 frtot adott át nekem azon kegyes parancsal, hogy az a főreáltanodai épületben környezte menekültek közt arányosan szétosszam, mely királyi parancsot később teljesítettem is. A főreáliskolát odahagyva, fölséges urunk partra szállt. Olyannyira meg volt indulva, hogy csaknem fuldokolva ejtette ki egyéb vigasztaló szavai közt a nagy jelentőségű mondatot „Szeged szebb lesz, mint volt.”

Városunk jövője a fejedelem ezen szavai által biztosítva lett. E pillanatig valamenynyien a legkinosabb aggodalommal gondoltunk városunk s szétszűllött közönségének bizonytalan sorsára; a királyi ajakról elrepült szavak azonban visszaadták bizalmunkat és hitünket.

Tisza Kálmán a király parancsa szerint Szegeden maradt és az elnöklete alatt március 17-ikén délután tanácskozás folyt az osztrák vasutársaság szegedi állomásházában, miután a miniszterelnök utasította Herrich Károlyt, hogy műszaki javaslatokat tegyen Szeged biztonságba helyezésére és a körtöltés munkálatainak megkezdésére.

A tanácskozás után, melyen többek közt az határozottatott, hogy a közigazgatást immár a hatóság veszi át, a polgároknak nagy küldöttsége tisztelgett a vasuti állomáson Tisza Kálmán miniszterelnöknél.

Polczner Jenő volt a küldöttség szónoka. Elmondta, hogy a nagy szerencsétlenség közepette vigasztalólag hat a szegedi polgárságra az uralkodó látogatása mellett az is,

hogy a kormány feje, kinek a hatalom kezében van, személyesen tájékozzék Szeged helyzetéről és viszonyairól. Beösméri a szegedi polgárok, hogy ami emberileg lehető, megtörtént. Külső okok, régebbi mulasztások összessége idézte elő a katasztrófát, de remélik, hogy a hibák és mulasztások most már nem ismétlődnek. A polgárok hiszik, hogy a törvényhozás és a kormány mindent megtesznek Szeged fölemelésére.

Előadta még a szónok a polgárságnak azon megütközéssel vett értesülését, hogy a képviselőház holnapi ülése indítványt akar tárgyalni, mely időelőtti és egyoldalú intézkedéseket javasol. A polgárok kéri azért a miniszterelnököt, hogy a szegediek ügyét ne engedje elhamarkodott határozatok által helytelen irányban terelni és kéri, hogy tegyen meg mindent Szegedért.

Tisza Kálmán körülbelül ezeket válaszolta a polgárok kérésére: A Szegedet ért csapás közvetve egyformán sújtja az egész országot és fáj érte minden magyar szíve, föl a királyig. A kormánynak nemcsak földadata, de kötelessége, hogy mindazt megtegye Szegedért, ami lehetséges. A nyomor, mely messze tulszárnyalja a leírásokat, kétszeresen sarkalja őt a szükséges intézkedések megtételére. Az intézkedések vagy rögtönzőek, vagy olyanok, melyek ép Szeged érdekében bizonyos időre elhalasztandók, amely időt azonban csak hetekre lehet tenni. Ami a szóba hozott indítványt illeti, törekedni fog arra, hogy csak olyanok fogadtassanak el, melyek Szeged érdekében állanak s az országgyűlés bölcsessége kikeresi az utat és módot, melyen Szeged városán segíteni lehet. (Kulinyi: Szeged Ujkora.)

## A király látogatása az ujjaépített Szegeden.

### A szegedi királynapok.

#### (A királynapok előkészítése.)

Igy nevezték azokat a napokat, amelyeket Ő Felsége Szegeden töltött folytonos ünnepek között, miknek előkészítésében két hónapon át buzgólkodott a hatóság s az egész társadalom.

Már 1883. augusztus 28-án tartott ülésében foglalkozott a városi tanács a megtisztelő látogatással és annak ügyében szeptember elsejére hívta össze a köztörvényhatósági bizottságot, bemutatván Tisza Lajos királyi biztos leiratát, mely szerint az augusztus hó 23-án Szeged építésének haladásáról tett előterjesztése alkalmával Ő Felsége azon elhatározásának adott kifejezést, hogy a rekonstrukció eredményének megtekintése végett október első felében a város látogatásával szerencsételteti.

A közgyűlés nagy örömmel és lelkesedéssel fogadván a közlést, felhatalmazta Pálffy Ferenc polgármestert a király fogadtatása alkalmával rendezendő ünnepélyek keresztülvitelére, a városi tanácsot pedig arra, hogy a nagy esemény jelentőségének megfelelő fogadtatásának és egyéb ünnepélyességek költségeit megszavazza és utalványozza.

Ezentul a hatóság és a társadalom nagy szeretettel fogtak a magas látogatással összekötött előkészületekhez. Szeptember 8-án alakult meg a nagy rendező-bizottság, melybe a városon kívül képviselőket küldöttek

az összes egyletek és testületek. Ebből a nagy bizottságból küldettek ki:

1. A rend föntartást, fogadtatást, bevonulást rendező bizottság. 2. Beszállásolási bizottság. 3. A diszitést, világítást rendező bizottság. 4. A bandérium összeállítását, halászás és népiünnepélyt rendező és a sajtó képviselőit fogadó bizottság. 5. A színházi előadást, a bálát és a Somogyi-könyvtár megnyitási ünnepélyét rendező bizottság.

Megalakult még az előkelő hölgyek bizottsága is, mely arról gondoskodott, hogy az ünnepélyeken a nők is részt vegyenek.

Egy hónapon keresztül aztán elfoglalta Szegedet a nagy vendégvárás, a küldöttségek jelentkezése, a város diszitése és az udvar számára a városi széképület berendezése.

Minden kész volt október 10-ére. A király és a kíséret lakosztályait az ujonnan épült városházán és az azzal egy függő hid által összekötött városi bérházban rendezték be. A székház közgyűlési terme (melyet a király és királyné Vastagh György által festett életnagyságu arcképeivel diszitettek) volt a fogadó terem, a mellette levő (most bizottsági és főispáni) termekkel. A bizottsági teremben, mely Ő Felsége hivatalos fogadó termét képezte, Petrovits bécsi festő négy képével diszitették a falakat.

Elhelyezték még a bérház második emeletén Mondel báró főhadsegéd lakosztályát, a pénztárt, a pénztáros és egy udvari titkár